

Kwadratuur

November 25, 2010

by Hildegart Maertens

Artiest: Johann Sebastian Bach
Album: Six Suites for Unaccompanied Cello
Componisten: Johann Sebastian Bach
Uitvoerders: Josephine van Lier (c)
Eigen beheer / - | Released: 2010 | 4CD (Vanlier 2010-01)

***✪

"Sedert wanneer passen de zes befaamde cellosuites van Bach niet meer op twee schijfjes?", vraagt de gemiddelde luisteraar zich af bij het zien van deze omvangrijke cd-set. Dat de in Canada woonachtige celliste Josephine van Lier voor een 4CD-box heeft geopteerd, heeft echter zijn redenen. Op elke cd staan nu twee suites verzameld, wat een totaal van acht oplevert. Heeft van Lier dan misschien twee extra suites gevonden of gemaakt? Nee, maar wel speelt ze de vijfde suite in totaal drie keer. Waarom? Dat heeft alles te maken met het opzet van van Liers opname. Er bestaan al zodanig veel interpretaties van de zes cellosuites van Bach, dat deze mevrouw zich niet geschikt voelde om daar nog maar eens een interpretatie bovenop te doen, zonder meer. Wat kan er nog toegevoegd worden aan de grote traditie van Casals en Rostropovich tot Bijlsma en Wispelwey?

Omdat van Lier toch eindeloos gefascineerd was en is door de suites, besloot ze de hele polemiek rond de instrumentatie eens van naderbij te bekijken. Quasi alle uitvoerders van oude muziek zijn in twee kampen te verdelen: diegenen pro en diegenen contra de "historische uitvoeringspraktijk", met andere woorden diegenen die wel en niet op oude instrumenten willen spelen. **Van Lier is** in dat opzicht een **consensus-figuur**. Zij beseft dat beide kampen hun waarde hebben en besloot voor de zes cellosuites in totaal vier verschillende celli te gebruiken. Op die manier krijgt de luisteraar in een concertavond (of op deze cd-opname) ineens het hele spectrum over zich. Van een hedendaagse *carbon fire cello* (waarvan van Lier zelf zegt dat hij de diepte en de warmte van de gewone cello mist) tot een modern volbloed-instrument, alsook een oude barokcello met darmsnaren en een hedendaags ontworpen (barokke) piccolo-cello voor de zesde suite.

Het is fascinerend om de klanken te vergelijken en zo heeft de vierde cd (met nog twee extra uitvoeringen van de vijfde suite) zeker zijn meerwaarde. **Vooraf cello-fanatici zullen in de wolken zijn met een release als deze.** Van Lier heeft juist dat publiek overigens extra in de watten willen leggen, via een lijvig cd-boekje dat (zelfs voor de niet-leek) interessante weetjes bevat over de verschillende cello's. Verrassend is bovendien dat er, net als in Van Liers persoonlijke ervaring, eigenlijk geen instrument blijkt te zijn dat finaal "het best geschikt is" voor dit repertoire. Een dergelijke uitspraak kan de luisteraar gewoon niet doen, **omdat de klank telkens op een andere manier waardevol is.**

Toch is het overduidelijk dat celliste Josephine van Lier niet het nieuwste instrumentale wonder is, zoals Wispelwey of Truls Mørk dat zijn. Haar opnamecyclus mist in zijn geheel coherentie door de verschillende instrumenten, maar dat valt alles bij elkaar wel mee. Minder aanvaardbaar zijn de technische haperingen, zoals in de zesde suite. Ondanks de bouw van een specifiek instrument dat op maat werd gemaakt van dit stuk, verliest de suite al haar spontaniteit en haar flow door deze wankelende uitvoering. **In de overige stukken kan men van Lier minder betrappen op virtuositeitsfoutjes,** maar de interpretaties getuigen niet van een kracht of een visie die iets toevoegt aan de omvangrijke traditie die het werk op zijn rug torst.

Uiteindelijk zullen dus uitsluitend cello-fanaten gebaat zijn bij deze opname. Ze is uiterlijk een beetje kitscherig, maar **het cd-boekje getuigt van het nodige intellect en de oerdegelijke uitvoeringen** zijn in die mate conventioneel dat ze weinigen echt tegen de borst zullen stoten. **Het interessante concept werd dus vrij goed uitgewerkt.** Een gezamenlijke bravo voor Josephine van Lier?

Artist: Johann Sebastian Bach
Album: Six Suites for Unaccompanied Cello
Composers: Johann Sebastian Bach
Performers: Josephine van Lier (c)
Independent / - | Released: 2010 | 4CD (Vanlier 2010-01)

***✪

"Since when do the six famous cello suites by Bach not fit onto two discs?", the average listener might wonder at the sight of this vast CD set. That the in Canada residing cellist Josephine van Lier has opted for a 4CD box, however, has its reasons. Collected on each CD are now two suites, which yields a composite of eight. Might van Lier have found or made two additional suites? No; but she does play the fifth suite three times in total. Why? That has everything to do with the intent of this recording of van Lier. There are thus many interpretations of the six cello suites by Bach already, that this lady did not feel fit for it yet another interpretation on top of those, without a doubt. What else could be added to the great tradition from Casals and Rostropovich to Bijlsma and Wispelwey?

As van Lier is still endlessly fascinated by the suites, she decided to take a closer look at the whole debate on the instrumentation. Almost all of the performers of early music can be divided into two camps: those for and those versus the "historical performance practice"; in other words those who do and those who do not want to play on historic instruments. **Van Lier is** in that respect **a consensus figure.** She realizes that both sides have their value and decided to use four different cellos for the six cello suites. This way the listener is suddenly immersed in the whole spectrum during a concert evening (or on this CD-recording). From a contemporary carbon fibre cello (of which van Lier says it lacks the depth and warmth of a regular cello) to a modern thoroughbred instrument, and an old baroque cello with gut strings and a contemporary designed (baroque) cello piccolo for the sixth suite.

It is fascinating to compare the different sounds and thus the fourth CD (with two additional renditions of the fifth suite) has assured value. **Cello-fanatics in particular will be in heaven with a release like this.** That is exactly the audience whom van Lier has wanted to indulge even more through a substantial CD booklet which (even for the non-layman) contains interesting tidbits about the different cellos. Surprisingly moreover, is that, as in van Lier's own personal experience, no instrument actually appears to be decidedly "best suited" for this repertoire. The listener can simply not make such a statement, because **each one's tone is so valuable in a different manner every time.**

Yet it is clear that cellist Josephine van Lier not the newest instrumental phenomenon, as Wispelwey or Truls Mørk are. Her recording cycle as a whole lacks some consistency because of the different instruments, but that is actually quite all right. Slightly less acceptable are some technical hitches, as in the sixth suite. Despite the construction of a specific instrument that was custom made for this piece, the suite loses some of its spontaneity and its flow through this performance. **In the other pieces one can't catch van Lier on any blemishes in virtuosity,** however the interpretations do not show a vision that add something new to the already extensive tradition that this work carries on its back.

Ultimately therefore, primarily cello enthusiasts will benefit from this recording. She appears a bit kitschy, but **the CD booklet demonstrates the necessary intellect and her rock-solid performances are conventional enough that they won't be offensive to anyone.** **The interesting concept was quite well developed, indeed. A joint bravo for Josephine van Lier?**